ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ്/പൂർവഭാഗഃ/അധ്യായഃ 13 കാലസദ്ഭാവ വർണനം

< ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ് | പൂർവഭാഗഃ

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ്/പൂർവഭാഗഃ

← അധ്യായഃ 12 | അധ്യായഃ 13 | അധ്യായഃ 14 →

[[ലേഖകഃ :|]]

സുത ഉവാച ..

ബ്രഹ്മണഃ സൃജതഃ പുത്രാൻ പൂർവം സ്വായംഭുവേഽന്തരേ ..

ഗാത്രേഭ്യോ ജജ്ഞിരേ തസ്യ മനുഷ്യാസുരദേവതാഃ .. 13.1 ..

പിതൃവന്മന്യമാനാസ്തം ജജ്ഞിരേ പിതരോഽപി ച ..

തേഷാം നിസർഗഃ പ്രാഗുക്തഃ സമാസാച്ഛ്രൂയതാം പുനഃ .. 13.2 ..

ദേവാസുരമനുഷ്യാംശ്ച സൃഷ്ട്വാ ബ്രഹ്മാഭ്യമന്യത ..

പിതൃവന്മന്യമാനാ വൈ ജജ്ഞിരേഽസ്യോപപക്ഷതഃ .. 13.3 ..

മധ്വാദയഃ ഷഡൃതവഃ പിതൄംസ്താൻപരിചക്ഷതേ ..

ഋതവഃ പിതരോ ദേവാ ഇത്യേഷാ വൈദികീ ശ്രുതിഃ .. 13.4 ..

മന്വംതരേഷു സർവേഷു ഹ്യതീതാനാഗതേഷു വൈ ..

ഏതേ സ്വായംഭുവേ പൂർവമുത്പന്നാശ്ചാംതരേ ശുഭേ .. 13.5 ..

അഗ്നിഷ്വാത്താ സ്മൃതാ നാമ്നാ തഥാ ബർഹിഷദശ്ച വൈ ..

അയജ്വാനസ്തഥാ തേഷാമാസന്യേ ഗൃഹമേധിനഃ .. 13.6 ..

അഗ്നിഷ്വാത്താ സ്മൃതാസ്തേ വൈ പിതരോ നാഹിതാഗ്നയഃ ..

യജ്വാനസ്തേഷു യേ ത്വാസൻപിതരഃ സോമപീഥിനഃ .. 13.7 ..

സ്മൃതാ ബർഹിഷദസ്തേ വൈ പിതരസ്ത്വഗ്നിഹോത്രിണഃ ..

ഋതവഃ പിതരോ ദേവാഃ ശാസ്ത്രേഽസ്മിന്നിശ്ചയം ഗതാഃ .. 13.8 ..

മധുമാധവൗ രസൗ ജ്ഞേയൗ ശുചിശുക്രൗ ച ശുഷ്മിണൗ ..

നഭാശ്ചൈവ നഭസ്യശ്ച ജീവാവേതാവുദാഹൃതൗ .. 13.9 ..

ഇഷശ്ചൈവ തഥോർജശ്ച സ്വധാവംതാവുദാഹൃതൗ ..

സഹശ്ചൈവ സഹസ്യശ്ച ഘോരാവേതാവുദാഹൃതൗ .. 13.10 ..

തപാശ്ചൈവ തപസ്യശ്ച മന്യുമന്തൗ തു ശൈശിരൗ ..

കാലാവസ്ഥാസു ഷട്സ്വേതേ മാസാഖ്യാ വൈ വ്യവസ്ഥിതാഃ .. 13.11 ..

ഇമേ ച ഋതവഃ പ്രോക്താശ്ചേതനാചേതനേഷു വൈ ..

ഋതവോ ബ്രഹ്മണഃ പുത്രാ വിജ്ഞേയാസ്ത്യേഭിമാനിനഃ .. 13.12 ..

മാസാർദ്ധമാസസ്ഥാനേഷു സ്ഥാനിനൗ ഋതവോ മതാഃ ..

സ്ഥാനാനാം വ്യതിരേകേണ ജ്ഞേയാഃ സ്ഥാനാഭിമാനിനഃ .. 13.13 ..

അഹോരാത്രാണി മാസാശ്ച ഋതവശ്ചായനാനി ച ..

സംവത്സരാശ്ച സ്ഥാനാനി കാമാഖ്യാ ഹ്യഭിമാനിനാമ് .. 13.14 ..

ഏതേഷു സ്ഥാനിനോ യേ തു കാലാവസ്ഥാ വ്യവസ്ഥിതാഃ ..

തത്സ്തത്ത്വാസ്തദാത്മാനസ്താന്വക്ഷ്യാമി നിബോധത .. 13.15 ..

പാർവണ്യസ്തിഥയഃ സംധ്യാഃ പക്ഷാ മാസാർദ്ധസംമിതാഃ ..

നിമേഷാശ്ച കലാഃ കഷ്ഠാ മുഹുർത്താ ദിവസാഃ ക്ഷയാഃ .. 13.16 ..

ദ്വാവർദ്ധമാസൗ മാസസ്തു ദ്വൗ മാസാവൃതുരുച്യതേ ..

ഋതുത്രയം ചാപ്യയനം ദ്വേ്യയനേ ദക്ഷിണോത്തരേ .. 13.17 ..

സംവത്സരഃ സമേതശ്ച സ്ഥാനാന്യേതാനി സ്ഥാനിനാമ് ..

ഋതവസ്തു നിമേഃ പുത്രാ വിജ്ഞേയാസ്തേ തഥൈവ ഷട് .. 13.18 ..

ഋതുപുത്രാഃ സ്മൃതാഃ പംച പ്രജാഃ സ്വാർതവലക്ഷണാഃ ..

യസ്മാച്ചൈവാർത്തവേഭ്യസ്തു ജായന്തേ സ്ഥാണു ജംഗമാഃ .. 13.19 ..

ആർതവാഃ പിതരസ്തസ്മാദൃതവശ്ച പിതാമഹാഃ ..

സമേതാസ്തു പ്രസൂയംതേ പ്രജാശ്ചൈവ പ്രജാപതേഃ .. 13.20 ..

തസ്മാത്സ്മൃതഃ പ്രജാനാം വൈ വത്സരഃ പ്രപിതാമഹഃ ..

സ്ഥാനേഷു സ്ഥാനിനോ ഹ്യേതേ സ്ഥാനാത്മാനഃ പ്രകീർത്തിതാഃ .. 13.21 ..

തദാഖ്യാസ്തത്സസത്ത്വാശ്ച തദാത്മാനശ്ച തേ സ്മൃതാഃ ..

പ്രജാപതിഃ സ്മൃതോ യസ്തു സ തു സംവത്സരോ മതഃ .. 13.22 ..

സംവത്സരസുതോ ഹ്യഗ്നി ഋത ഇത്യുച്യതേ ബുധൈഃ ..

ഋതാത്തു ഋതവോ യസ്മാജ്ജജ്ഞിരേ ഋതവസ്തതഃ .. 13.23 ..

മാസാഃ ഷഡർതവോ ജ്ഞേയാസ്തേഷാം പംചർതവാഃ സ്മൃതാഃ ..

ദ്വിപദാം ചതുഷ്പദാം ചൈവ പക്ഷിണാം സർവതാമപി .. 13.24 ..

സ്ഥാവരാണാം ച പംചാനാം പുഷ്പം കാലാർത്തവം സ്മൃതമ് ..

ഋതുത്വമാർതവത്വം ച പിതൃത്വം ച പ്രകീർത്തിതമ് .. 13.25 ..

ഇത്യേതേ പിതരോ ജ്ഞേയാ ഋതവശ്ചാർതവാശ്ച യേ ..

സർവഭൂതാനി തേഭ്യോ യദൃതുകാലാദ്വിജജ്ഞിരേ .. 13.26 ..

തസ്മാദേതേ ഹി പിതര ആർതവാ ഇതി നഃ ശ്രുതമ് ..

മന്വംതരേഷ്വിഹ ത്വേതേ സ്ഥിതാഃ കാലഭിമാനിനഃ .. 13.27 ..

കാര്യകാരണയുക്താസ്തു ഐശ്വര്യാദ്വ്യാപ്യ സംസ്ഥിതാഃ ..

സ്ഥാനാഭിമാനിനോ ഹ്യേതേ തിഷ്ഠംതീഹ പ്രസംഗമാത് .. 13.28 ..

അഗ്നിഷ്വാത്താ ബർഹിഷദഃ പിതരോ വിവിധാഃ പുനഃ ..

ജജ്ഞേ സ്വധാപിതൃഭ്യസ്തു ദ്വേ കന്യേ ലോകവിശ്രുതേ .. 13.29 ..

മേനാ ച ധാരണീ ചൈവ യാഭ്യാം ധൃതമിദം ജഗത് ..

തേ ഉഭേ ബ്രഹ്മവാദിന്യൗ യോഗിന്യൗ ചൈവ തേ ഉഭേ .. 13.30 ..

പിതരസ്തേ നിജേ കന്യേ ധർമാർഥം പ്രദദുഃ ശുഭേ ..

അഗ്നിഷ്വാത്താസ്തു യേ പ്രോക്താസ്തേഷാം മേനാ തു മാനസീ .. 13.31 ..

ധാരണീ മാനസീ ചൈവ കന്യാ ബർഹിഷദാം സ്മൃതാ ..

മേരോസ്താം ധാരണീം നാമ പത്ന്യർഥം വാ സൃജൻ ശുഭാമ് .. 13.32 ..

പിതരസ്തേ ബർഹിഷദഃ സ്മൃതാ യേ സോമപായിനഃ ..

അഗ്നിഷ്വാത്താസ്തു താം മേനാ പത്നീ ഹിമവതേ ദദുഃ .. 13.33 ..

ഉപഹൂതാ സ്മൃതാ യേ വൈ തദ്ദൗഹിത്രാന്നിബോധത ..

മേനാ ഹിമവതഃ പത്നീ മൈനാകം സാ വ്യജായത .. 13.34 ..

ഗംഗാം സരിദ്വരാം ചൈവ പത്നീ യാ ലവണോദധേഃ ..
മൈനാകസ്യാത്മജഃ ക്രൗചഃ ക്രൗംചദ്വീപോ യതഃ സ്മൃതഃ .. 13.35 ..
മേരോസ്തു ധാരണീ പത്നീ ദിവ്യൗഷധിസമന്വിതമ് ..
മംദരം സുഷുവേ പുത്രം തിസ്രഃ കന്യാശ്ച വിശ്രുതാഃ .. 13.36 ..
വേലാം ച നിയതിം ചൈവ തൃതീയാം ചായതിം വിദുഃ ..
ധാതുശ്ചൈവായതിഃ പത്നീ വിധാതുർനിയതിഃ സ്മൃതാ .. 13.37 ..
സ്വായം ഭുവേഽതരേ പൂർവം യയോർവൈ കീർത്തിതാഃ പ്രജാഃ ..
സുഷുവേ സാഗരാദ്വേലാ കന്യാമേകാമനിംദിതാമ് .. 13.38 ..
സവർണാം നാമ സാമുദ്രീം പത്നീം പ്രാചീനബർഹിഷഃ ..
സവർണായാം സുതാ ജാതാ ദശ പ്രാചീനബർഹിഷഃ .. 13.39 ..
സർവേ പ്രചേതസോ നാമ ധനുർവേദസ്യ പാരഗാഃ ..
തേഷാം സ്വായംഭുവോ ദക്ഷഃ പുത്രത്വം ജഗ്മി വാൻപ്രഭുഃ .. 13.40 ..
ത്രയംബകസ്യാഭിശാപേന ചാക്ഷുഷസ്യാംതരേ മനോഃ ..
ഏതച്ഛ്രുത്വാ തതഃ സൂതമപൃച്ഛച്ഛാംശപായനിഃ .. 13.41 ..
ഉത്പന്നഃ സ കഥം ദക്ഷോ ഹ്യഭിശാപാദ്ഭവസ്യ തു ..
ചാക്ഷുഷസ്യാംതരേ പൂർവം തന്നഃ പ്രബ്രൂഹി പൃച്ഛതാമ് .. 13.42 ..
ഇത്യുക്തഃ കഥയാമാസ സൂതോ ദക്ഷാശ്രയാം കഥാമ് ..
ശാംശപായനിമാമംത്ര്യ ത്ര്യംബകാച്ഛാപകാരണമ് .. 13.43 ..
സൂത ഉവാച ..
ദക്ഷസ്യാസൻസുതാ ഹ്യഷ്ടൗ കന്യാ യാഃ കീർത്തിതാ മയാ ..
+സ്വേഭ്യോ ഗൃഹേഭ്യ ആനായ്യ താഃ പിതാഭ്യർചയദ്ഗൃഹേ .. 13.44 ..
തതസ്ത്വഭ്യർചിതാഃ സർവാ+ന്യവസംസ്താഃ പിതുർഗൃഹേ ..
താസാം ജ്യേഷ്ഠാ സതീ നാമ പത്നീ യാ+ത്ര്യംബകസ്യ വൈ .. 13.45 ..
നാജുഹാവാത്മജാം താം വൈ ദക്ഷോ രുദ്രമഭിദ്വിഷൻ ..
അകരോത്സംനതിം ദക്ഷേ ന കദാചിന്മഹേശ്വരഃ .. 13.46 ..
ജാമാതാ ശ്വശുരേ തസ്മിൻസ്വഭാവാത്തേജസി സ്ഥിതഃ ..

തതോ ജ്ഞാത്വാ സതീ സർവാഃ ന്യവസംസ്താഃ പിതുർഗൃഹേ .. 13.47 ..

ജഗാമ സാപ്യനാഹൂതാ സതീ തത്സ്വ പിതുർഗൃഹമ് ..

താഭ്യോ ഹീനാം പിതാ ചക്രേ സത്യാഃ പൂജാമസംമതാമ് .. 13.48 ..

തതോഽബ്രവീത്സാ പിതരം ദേവീ ക്രോധാദമർഷിതാ ..

യവീയസീഭ്യോപ്യധമാം പൂജാം കൃത്വാ മമ പ്രഭോ .. 13.49 ..

അസത്കൃത്യ പിതർമാം ത്വം കൃതവാനസി ഗർഹിതമ് ..

അഹം ജ്യേഷ്ഠാ വരിഷ്ഠാ ച ത്വം മാം സത്കർതുമർഹ സി .. 13.50 ..

ഏവമുക്തോഽബ്രവീദേനാം ദക്ഷഃ സംരക്തലോചനഃ ..

ത്വത്തഃ ശ്രേഷ്ഠാവരിഷ്ഠാശ്ച പൂജ്യാ ബാലാഃ സുതാ മമ .. 13.51 ..

താസാം ചൈവ തു ഭർതാരസ്തേ മേ ബഹുമതാഃ സതി ..

ബ്രഹ്മിഷ്ഠാഃ സുതപസ്കാശ്ച മഹായോഗാഃ സുധാർമികാഃ .. 13.52 ..

ഗുണൈശ്ചൈവാധികാഃ ശ്ലാഘ്യാഃ സർവേ തേ ത്ര്യംബകാത്സതി ..

വസിഷ്ഠോഽത്രിഃ പുലസ്ത്യശ്ച ഹ്യംഗിരാ പുലഹഃ ക്രതുഃ .. 13.53 ..

ഭൃഗുർമരീചിശ്ച തഥാ ശ്രൈഷ്ഠാ ജാമാതരോ മമ ..

യസ്മാന്മാം സ്പർദ്ധതേ ശർവഃ സദാ ചൈവാവമന്യതേ .. 13.54 ..

തേന ത്വാം ന വിഭൂഷാമി പ്രതികൂലോ ഹി മേ ഭവഃ ..

ഇത്യുക്തവാംസ്തദാ ദക്ഷഃ സംപ്രമൂഢേന ചേതസാ .. 13.55 ..

ശാപാർഥമാത്മനശ്ചൈവ യേ ചോക്താഃ പരമർഷയഃ ..

തഥോക്താ പിതരം സാ വൈ ക്രുദ്ധാ ദേവീദമബ്രവീത് .. 13.56 ..

വാങ്മനഃ കർമഭിര്യസ്മാദദുഷ്ടാം മാം വിഗർഹസേ ..

തസ്മാത്ത്യജാമ്യഹമിമം ദേഹം താത തവാത്മജമ് .. 13.57 ..

തതസ്തേനാവമാനേന സതീ ദുഃഖാദമർഷിതാ ..

അബ്രവീദ്വചനം ദേവീ നമസ്കൃത്യ സ്വയംഭുവേ .. 13.58 ..

യത്രാഹമുപപദ്യേ ച പുനർദേഹേന ഭാസ്വതാ ..

തത്രാപ്യഹമസംഭൂതാ സംഭൂതാ ധാർമികാദപി .. 13.59 ..

ഗച്ഛേയം ധർമപത്നീത്വം ത്ര്യംബകസ്യൈവ ധീമതഃ ..

തത്രൈവാഥ സമാസീനാ യുക്താത്മാനം സമാദധേ .. 13.60 ..

ധാരയാമാസ ചാഗ്നേയീം ധാരണാം മനസാത്മനഃ ..

തത ആത്മസമുത്ഥോഽസ്യാ വായുനാ സമുദീരിതഃ ..

സർവാംഗേഭ്യോ വിനിഃസൃത്യ വഹ്നിസ്താം ഭസ്മസാത്കരോത് .. 13.61 ..

തദുപശ്രുത്യ നിധനം സത്യാ ദേവോഽഥ ശൂലഭൃത് ..

സംവാദം ച തയോർബുദ്ധ്വാ യാഥാതഥ്യേന ശംകരഃ ..

ദക്ഷസ്യ ച ഋഷീണാം ച ചുകോപ ഭഗവാൻപ്രഭുഃ .. 13.62 ..

രുദ്ര ഉവാച ..

സർവേഷാമേവ ലോകാനാം ഭൂർലോകസ്ത്വാദിരുച്യതേ ..

തം സദാ ധാരയിഷ്യാമി നിദേശാത്പരമേഷ്ഠിനഃ .. 13.63 ..

അസ്യാം ക്ഷിതൗ ധൃതാ ലോകാഃ സർവേ തിഷ്ഠംതി ഭാസ്വരാഃ ..

താനഹം ധാരയാമീഹ സതതം ച തദാജ്ഞയാ .. 13.64 ..

ചാതുർവർണ്യം ഹി ദേവാനാം തേ ചാപ്യേകത്ര ഭുംജതേ ..

നാഹം തൈഃ സഹ ഭോക്ഷ്യേ വൈ തതോ ദാസ്യംതി തേ പൃഥക് .. 13.65 ..

യസ്മാദവമതാ ദക്ഷ മത്കൃതേഽനാഗസാ സതീ ..

പ്രശസ്താശ്ചേതരാഃ സർവാഃ സ്വസുതാ ഭർതൃഭിഃ സഹ .. 13.66 ..

തസ്മാദ്വൈവസ്വതേ പ്രാപ്തേ പുനരേതേ മഹർഷയഃ ..

ഉത്പത്സ്യംതേ ദ്വിതീയേ വൈ മമ യജ്ഞേ ഹ്യയോനിജാഃ .. 13.67 ..

ഹുതേ വൈ ബ്രഹ്മണാ ശുക്രേ ചാക്ഷുഷസ്യാംതരേ മനോഃ ..

അഭിവ്യാഹൃത്യ സർവാംസ്താൻ ദക്ഷം ചൈവാശപത്പുനഃ .. 13.68 ..

ഭവിതാ മാനുഷോ രാജാ ചാക്ഷുഷസ്യ ത്വമന്വയേ ..

പ്രാചീനബർഹിഷഃ പൗത്രഃ പുത്രശ്ചൈവ പ്രചേതസാമ് .. 13.69 ..

ദക്ഷ ഏവേഹ നാമ്നാ തു മാരിഷായാം ജനിഷ്യസി ..

കന്യായാം ശാഖിനാം ത്വം വൈ പ്രാപ്തേ വൈവസ്വതേഽംതരേ .. 13.70 ..

വിഘ്നം തത്രാപ്യഹം തുഭ്യമാചരിഷ്യാമി ദുർമതേ ..

ധർമ്മയുക്തേ ച തേ കാര്യേ ഏകസ്മിംസ്തു ദുരാസദേ .. 13.71 ..

സൂത ഉവാച ..

തദുപശ്രുത്യ ദക്ഷസ്തു രുദ്രം സോഽഭ്യശപത്പുനഃ ..

യസ്മാത്ത്വം മത്കൃതേഽനിഷ്ടമൃഷീണാം കൃതവാനസി ..

തസ്മാത്സാർദ്ധം സുരൈര്യജ്ഞേ ന ത്വാം യക്ഷ്യംതി വൈ ദ്വിജാഃ .. 13.72 ..

ഹുത്വാഽഽഹുതിം തവ ക്രൂര ഹ്യപഃ സ്പ്രക്ഷ്യംതി കർമസു ..

ഇഹൈവ വത്സ്യസി തഥാ ദിവം ഹിത്വാ യുഗക്ഷയാത് .. 13.73 ..

തതോ ദേവൈഃ സ തൈഃ സാർദ്ധം നേജ്യതേ പൃഥഗിജ്യതേ ..

തതോഽഭിവ്യാഹൃതോ ദക്ഷോ രുദ്രേണാമിതതേജസാ .. 13.74 ..

സ്വായംഭുവീം തനും ത്യക്ത്വാ ഉത്പന്നോ മാനുഷേഷ്വിഹ .. 13.75 ..

ജ്ഞാത്വാ ഗൃഹപതിർദക്ഷോ യജ്ഞാനാമീശ്വരം പ്രഭുമ് ..

സമസ്തേനേഹ യജ്ഞേന സോഽയജദ്ദൈവതൈഃ സഹ .. 13.76 ..

അഥ ദേവീ സതീ യാ തു പ്രാപ്തേ വൈവസ്വതേഽംതരേ ..

മേനായാം താമുമാം ദേവീം ജനയാമാസ ശൈലരാട് .. 13.77 ..

യാ തു ദേവീ സതീ പൂർവമാസീത്പശ്ചാദുമാഽഭവത് ..

സദാ പത്നീ ഭവസ്യൈഷാ ന തയാ മുച്യതേ ഭവഃ .. 13.78 ..

മരീചം കശ്യപം ദേവീ യഥാദിതിരനുവ്രതാ ..

യഥാ നാരായണം ശ്രീശ്ച മഘവംതം ശചീ യഥാ .. 13.79 ..

വിഷ്ണും കീർതീ രുഷാ സൂര്യം വസിഷ്ഠം ചാപ്യരുംധതീ ..

നൈതാസ്തു വിജഹത്യേതാൻ ഭർതൄന്ദേവ്യഃ കദാചന .. 13.80 ..

ആവർതമാനാഃ കല്പേഷു ജായംതേ തൈഃ പുനഃ സഹ ..

ഏവം പ്രാചേതസോ ദക്ഷോ ജജ്ഞേ വൈ ചാക്ഷുഷേഽംതരേ .. 13.81 ..

ദശഭ്യസ്തു പ്രചേതോഭ്യോ മാരിഷായാം പുനർനൃപഃ ..

ജജ്ഞേ തദാഭിശാപേന ദ്വിതീയ ഇതി നഃ ശ്രുതമ് .. 13.82 ..

ഭൃഗവാദയശ്ച യേ സപ്ത ജജ്ഞിരേ ച മഹർഷയഃ ..

ആദ്യേ ത്രേതായുഗേ പൂർവം മനോർവൈവസ്വതസ്യ ച .. 13.83 ..

ദേവസ്യ മഹതോ യജ്ഞേ വാരുണീം ബിഭ്രതസ്തനുമ് ..

ഇത്യേഷോഽനുശയോ ഹ്യാസീത്തയോർജാത്യംതരാനുഗഃ .. 13.84 ..
പ്രജാപതേശ്ച ദക്ഷസ്യ ത്ര്യംബകസ്യ ച ധീമതഃ ..
തസ്മാന്നാനുശയഃ കാര്യോ വൈരേഷ്വിഹ കദാചന .. 13.85 ..
ജാത്യംതരഗതസ്യാപി ഭവിതസ്യ ശുഭാശുഭൈഃ ..
ഖ്യാതിം ന മുംചതേ ജംതുസ്തന്ന കാര്യം വിപശ്ചിതാ .. 13.86 ..
ഇത്യേഷാ സമനുക്രാംതാ കഥാ പാപപ്രമോചനീ ..
യാ ദക്ഷമധികൃത്യേഹ ത്വയാ പൂർവം പ്രചൗദിതാ .. 13.87 ..
പിതൃവംശപ്രസംഗേന കഥാ ഹ്യേഷാ പ്രകീർത്തിതാ ..
പിതൄണാമാനുപൂർവ്യേണ ദേവാന്വക്ഷ്യാമ്യതഃ പരമ് .. 13.88 ..
ത്രേതായുഗമുഖേ പൂർവമാസൻസ്വായംഭുവേഽംതരേ ..
ദേവാ യാമാ ഇതി ഖ്യാതാഃ പൂർവം യേ യജ്ഞസൂനവഃ .. 13.89 ..
പ്രഥിതാ ബ്രഹ്മണഃ പുത്രാ അജത്വാദജിതാസ്തു തേ ..
പുത്രാഃ സ്വായംഭുവസ്യൈതേ ശക്താ നാമ തു മാനസാഃ .. 13.90 ..
തേഷാം യതോ ഗണാ ഹ്യേതേ ദേവാനാം തു ത്രയഃ സ്മൃതാഃ ..
ഛംദജാസ്തു ത്രയസ്ത്രിംശത്സർഗേ സ്വായംഭുവസ്യ ഹ .. 13.91 ..
യദുര്യയാതിർദേവൗ ദ്വൗ വീവധസ്രാസതോ മതിഃ ..
വിഭാസശ്ച ക്രതുശ്ചൈവ പ്രയാതിർവിശ്രുതോ ദ്യുതിഃ .. 13.92 ..
വായവ്യഃ സംയമശ്ചൈവ യാമാ ദ്വാദശ കീർത്തിതാഃ ..
അസമശ്ചോഗ്രദൃഷ്ടിശ്ച സുനയോഽഥ ശുചിശ്രവാഃ .. 13.93 ..
കേവലോ വിശ്വരൂപശ്ച സുദക്ഷോ മധുപസ്തഥാ ..
തുരീയ ഇംദ്രയുക്ചൈവ യുക്തോ ഗ്രാവജിതസ്തു വൈ .. 13.94 ..
ജനിമാ വിശ്വദേവാ ച ജവിഷ്ഠോ മിതവാനപി ..
ജരോ വിഭുർവിഭാവശ്ച സ ഋചീകോഽഥ ദുർദിഹഃ .. 13.95 ..
ശ്രുതിർഗൃണാനോഽഥ ബൃഹച്ഛുക്രാ ദ്വാദശ കീർത്തിതാഃ ..
ആസൻസ്വായംഭുവസ്യൈതേ ചാംതരേ സോമപായിനഃ .. 13.96 ..
ദീപ്തിമംതോ ഗണാ ഹ്യേതേ വീര്യവംതോ മഹാബലാഃ ..

തേഷാമിംദ്രസ്തദാ ഹ്യാസീത്പ്രഥമേ വിശ്വഭുക് പ്രഭുഃ .. 13.97 ..
അസുരാ യേ തദാ തേഷാമാസൻ ദായാദബാംധവാഃ ..
സുപർണയക്ഷഗംധർവാഃ പിശാചോരഗരാക്ഷസാഃ .. 13.98 ..
അഷ്ടൗ താഃ പിതൃഭിഃ സാർദ്ധമാസന്യാ ദേവയോനയഃ ..
സ്വായംഭുവേംതരേ്തീതാഃ പ്രജാസ്താസാം സഹസ്രശഃ .. 13.99 ..
പ്രഭാവരൂപസംപന്നാ ആയുഷാ ച ബലേന ച ..
വിസ്തരാദിഹ നോച്യംതേ മാപ്രസംഗോ ഭവേദിഹ .. 13.100 ..
സ്വായംഭുവോ വിസർഗസ്തു വിജ്ഞേയഃ സാംപ്രതേന ഹ ..
അതീതോ വർതമാനേന ദൃഷ്ടോ വൈവസ്വതേന സഃ .. 13.101 ..
പ്രജാഭിർദേവാതാഭിശ്ച ഋഷിഭിഃ പിതൃഭിഃ സഹ ..
തേഷാം സപ്തർഷയഃ പൂർവമാസന്യേ താന്നിബോധത .. 13.102 ..
ഭൃഗ്വംഗിരാ മരീചിശ്ച പുലസ്ത്യഃ പുലഹഃ ക്രതുഃ ..
അത്രിശ്ചൈവ വസിഷ്ഠസ്ച സപ്ത സ്വായംഭുവേ്തരേ .. 13.103 ..
ആഗ്നീധ്രശ്ചാഗ്നിബാഹുശ്ച മേദ്ധാ മേധാതിഥിർവസുഃ ..
ജ്യോതിഷ്മാൻ ദ്യുതിമാൻഹവ്യഃ സവനഃ സത്ര ഏവ ച .. 13.104 ..
മനോഃ സ്വായംഭുവസ്യൈതേ ദശ പുത്രാ മഹൗജസഃ ..
വായുവേഗാ മഹാസത്ത്വാ രാജാനഃ പ്രഥമേം്തരേ .. 13.105 ..
സാസുരം തത്സുഗംധർവം സയക്ഷോരഗരാക്ഷസമ് ..
സപിശാചമനുഷ്യം ച സസുപർണാപ്സരോഗണമ് .. 13.106 ..
ന ശക്യമാനുപൂർവ്യേണ വക്തും വർഷശതൈരപി ..
ബഹുത്വാന്നാമധേയാനാം സംഖ്യാ തേഷാം കുതഃ കുലേ .. 13.107 ..
യാ വൈ പ്രജാ യുഗാഖ്യാസ്തു ആസൻസ്വായംഭുവേം്തരേ ..
കാലേന മഹതാ്തീതാ അയനാബ്ദയുഗക്രമൈഃ .. 13.108 ..
ഋഷയ ഊചുഃ ..
ക ഏഷ ഭഗവാൻ കാലഃ സർവഭൂതാപഹാരകഃ ..
കസ്യ യോനിഃ കിമാദിശ്ച കിം സതത്ത്വഃ കിമാത്മകഃ .. 13.109 ..

കിമസ്യ ചക്ഷുഃ കാ മൂർതിഃ കേ വാ അവയവാഃ സ്മൃതാഃ ..

കിം നാമധേയം കോഽസ്യാത്മാ ഏതത്ത്വം ബ്രൂഹി തത്ത്വതഃ .. 13.110 ..

സൂത ഉവാച ..

ശ്രൂയതാം കാലസദ്ഭാവഃ ശ്രുത്വാ ചൈവാവധാര്യതാമ് ..

സൂര്യയോനിർനിമേഷാദിഃ സംഖ്യാചക്ഷുഃ സ ഉച്യതേ .. 13.111 ..

മൂർതിരസ്യ ത്വഹോരാത്രോ നിമേഷാവയവശ്ച സഃ ..

സംവത്സരഃ സതത്ത്വശ്ച നാമ ചാസ്യ കലാത്മകഃ .. 13.112 ..

സാമ്പ്രതാനാഗതാതീതകാലാത്മാ സ പ്രജാപതിഃ ..

പംചധാ പ്രവിഭക്താം തു കാലാവസ്ഥാം നിബോധത .. 13.113 ..

ദിവസാർദ്ധമാസമാസൈശ്ച ഋതുഭിസ്ത്വയനൈസ്തഥാ ..

സംവത്സരസ്തു പ്രഥമോ ദ്വിതീയഃ പരിവത്സരഃ .. 13.114 ..

ഇദ്വത്സരസ്തൃതീയശ്ച ചതുർഥശ്ചാനുവത്സരഃ ..

പംചമോ വത്സരസ്തേഷാം കാലഃ സ യുഗസംജ്ഞിതഃ .. 13.115 ..

തേഷാം തത്ത്വം പ്രവക്ഷ്യാമി കീർത്യമാനം നിബോധത ..

ക്രതുരഗ്നിസ്തു യഃ പ്രോക്തഃ സ തു സംവത്സരോ മതഃ .. 13.116 ..

ആദിതേയസ്ത്വസൗ സൂര്യഃ കാലാഗ്നിഃ പരിവത്സരഃ ..

ശുക്ലകൃഷ്ണഗതിശ്ചാപി അപാം സാരമയഃ ഖഗഃ .. 13.117 ..

സ ഇഡാവത്സരഃ സോമഃ പുരാണേ നിശ്ചയം ഗതഃ ..

യശ്ചായം പവതേ ലോകാംസ്തനുഭിഃ സപ്തസപ്തഭിഃ .. 13.118 ..

അനുവാതാ ച ലോകസ്യ സ വായുരനുവത്സരഃ ..

അഹംകാരാദുദഗ്രുദ്രഃ സംഭൂതോ ബ്രഹ്മണാസ്തു യഃ .. 13.119 ..

സ രുദ്രോ വത്സരസ്തേഷാം വിജ്ഞേയോ നീലലോഹിതഃ ..

സതത്ത്വം തസ്യ വക്ഷ്യമി കീർത്യമാനം നിബോധത .. 13.120 ..

അംഗപ്രത്യംഗസംയോഗാത്കാലാത്മാ പ്രപിതാമഹഃ ..

ഋക്സാമയജുഷാം യോനിഃ പംചാനാം പതിരീശ്വരഃ .. 13.121 ..

സോഽഗ്നിര്യമശ്ച കാലശ്ച സംഭൂതിഃ സ പ്രജാപതിഃ ..

പ്രോക്തഃ സംവത്സരശ്ചേതി സൂര്യ യോനിർമനീഷിഭിഃ .. 13.122 ..

യസ്മാത്കാലവിഭാഗാനാം മാസർത്വയനയോരപി ..

ഗ്രഹനക്ഷത്രശീതോഷ്ണവർഷായുഃ കർമണാം തഥാ .. 13.123 ..

യോനിഃ സ പ്രവിഭാഗാനാം ദിവസാനാം ച ഭാസ്കരഃ ..

വൈകാരികഃ പ്രസന്നാത്മാ ബ്രഹ്മപുത്രഃ പ്രജാപതിഃ .. 13.124 ..

ഏകോ നൈകോഽഥ ദിവസോ മാസോഽഥർതുഃ പിതാമഹഃ ..

ആദിത്യഃ സവിതാ ഭാനുർജീവനോ ബ്രഹ്മസത്കൃതഃ .. 13.125 ..

പ്രഭവശ്ചാവ്യയശ്ചൈവ ഭൂതാനാം തേന ഭാസ്കരഃ ..

താരാഭിമാനീ വിജ്ഞേയോ ദ്വിതീയഃ പരിവത്സരഃ .. 13.126 ..

സോമഃ സർവൗഷധിപതിര്യസ്മാത്സ പ്രപിതാമഹഃ ..

ആജീവഃ സർവഭൂതാനാം യോഗക്ഷേമകൃദീശ്വരഃ .. 13.127 ..

ആവേക്ഷമാണഃ സതതം ബിഭർതി ജഗദംശുഭിഃ ..

തിഥീനാം പർവസംധീനാം പൂർണിമാദർശയോരപി .. 13.128 ..

യോനിർനിശാകരോ യശ്ച അമൃതാത്മാ പ്രജാപതിഃ ..

തസ്മാത്സ പിതൃമാൻസോമഃ സ്മൃത ഇദ്വത്സരാത്മകഃ .. 13.129 ..

പ്രാണാപാനസമാനാദ്യൈർവ്യാനോദാനാത്മകൈരപി ..

കർമഭിഃ പ്രാണിനാം ലോകേ സർവചേഷ്ടാപ്രവർതകഃ .. 13.130 ..

പംചാനാം ചേംദ്രിയമനോർബുദ്ധിസ്മൃതിബലാത്മനാമ് ..

സമാനകാലകരണക്രിയാഃ സംപാദയന്നപി .. 13.131 ..

സർവാത്മാ സർവലോകേശ ആവഹപ്രവഹാദിഭിഃ ..

വർത്തതേ ചോപകാരൈര്യസ്തനുഭിഃ സപ്തസപ്തഭിഃ .. 13.132 ..

വിധാതാ സർവഭൂതാനാം ക്ഷേമീ നിത്യം പ്രഭംജനഃ ..

യോനിരഗ്നേരപാം ഭൂമേ രവേശ്ചംദ്രമസശ്ച യഃ .. 13.133 ..

വായുഃ പ്രജാപതിർഭൂതോ ലോകാത്മാ പ്രപിതാമഹഃ ..

അഹോരാത്രകരസ്തസ്മാത്സ വായുരനുവത്സരഃ .. 13.134 ..

ഏതേ പ്രജാനാം പതയശ്ചത്വാര ഉപപക്ഷജാഃ ..

പിതരഃ സർവലോകാനാം ലോകാത്മാനഃ പ്രകീർത്തിതാഃ .. 13.135 ..

ധ്യായതോ ബ്രഹ്മണോ വക്ത്രാദുദൻസമഭവദ്ഭവഃ ..

ഋഷിർവിപ്രാ മഹാദേവോ ഭൂതാത്മാ പ്രപിതാമഹഃ .. 13.136 ..

ഈശ്വരഃ സർവഭൂതാനാം പ്രണവോ യോऽഥ പഠ്യതേ ..

ആത്മാവേശേന ഭൂതാനാമംഗപ്രത്യംഗസംഭവഃ .. 13.137 ..

ഉന്മാദകോऽനുഗ്രഹകൃദ്രുദ്രോ വത്സര ഉച്യതേ ..

സൂര്യശ്ച ചംദ്രമാശ്ചാഗ്നിർവായൂ രുദ്രസ്തഥൈവ ച .. 13.138 ..

യുഗാഭിമാനീ കാലാത്മാ നിത്യം സംക്ഷയകൃദ്വിഭുഃ ..

രുദ്രഃ പ്രവിഷ്ടോ ഭഗവാഞ്ജഗത്യസ്മിൻസ്വതേജസാ .. 13.139 ..

ആശ്രയാന്മയി സംയോഗാത്തനുഭിർനാമഭിസ്തഥാ ..

തതസ്തസ്യ തു വീര്യേണ ലോകാനുഗ്രഹകാരകമ് .. 13.140 ..

ദേവത്വം ച പിതൃത്വം ച കാലത്വം ചാസ്യ യത്പരമ് ..

തസ്മാദ്വൈ സർവഥാ രുദ്രസ്തദ്വിദ്വദ്ഭിരഭീജ്യതേ .. 13.141 ..

യതഃ പതിഃ സ ഭഗവാൻ പ്രജേശാനാം പ്രജാപതിഃ ..

ഭാവനഃ സർവഭൂതാനാം സർവാത്മാ നീലലോഹിതഃ .. 13.142 ..

ഔഷധീഃ പ്രതിസംധത്തേ രുദ്രഃ ക്ഷീണാഃ പുനഃ പുനഃ ..

പ്രജാപതിമുഖൈർദേവൈഃ സമ്യഗിഷ്ടഫലാർഥിഭിഃ .. 13.143 ..

ത്രിഭിരേവ കപാലൈശ്ച ത്രയംബകൈരൗഷധിക്ഷയേ ..

ഇജ്യതേ ഭഗവാൻ യസ്മാത്തസ്മാത്ത്ര്യംബക ഉച്യതേ .. 13.144 ..

ഗായത്രീ ചൈവ ത്രിഷ്ടുപ്ച ജഗതീ ചൈവ യാഃ സ്മൃതാഃ ..

ത്ര്യംബകാ നാമതഃ പ്രേമ്ണാ യോനയസ്താ വനസ്പതേഃ .. 13.145 ..

താഭിരേകത്വഭൂതാഭിസ്ത്രിവിധാഭിഃ സ്വവീര്യതഃ ..

ത്രിസാധനഃ പുരോഡാശസ്ത്രികപാലഃ സ വൈ സ്മൃതഃ .. 13.146 ..

ത്ര്യംബകഃ സ പുരോഡാശസ്തേനൈഷ ത്ര്യംബകഃ സ്മൃതഃ ..

ഇത്യേതത്പംചവർഷം ഹി യുഗം പ്രോക്തം മനീഷിഭിഃ .. 13.147 ..

യശ്ചൈഷ പംചധാത്മാ വൈ പ്രോക്തഃ സംവത്സരോ ദ്വിജൈഃ ..

സൈകഃ ഷട്കോ വിജജ്ഞേഽഥ മധ്വാദിഋതുസംജ്ഞകഃ .. 13.148 ..

ഋതുപുത്രാർത്തവാഃ പംച ഇതി സർഗഃ സമാസതഃ ..

ഇത്യേഷ ബഹുമാനോ വൈ പ്രാണിനാം ജീവിതാനി ച ..

നദീവേഗ ഇവാസക്തഃ കാലോ ധാവതി സംഹരൻ .. 13.149 ..

ഏതേഷാം യദപത്യം വൈ തദശക്യം പ്രമാണതഃ ..

ബഹുത്വാത്പരിസംഖ്യാതും പുത്ര പൗത്രമനംതകമ് .. 13.150 ..

ഇമം വംശം പ്രജേശാനാം മഹതഃ പുണ്യകർമണാമ് ..

കീർത്തയൻപുണ്യകീർത്തീനാം മഹതീം സിദ്ധിമാപ്നുയാത് .. 13.151 ..

ഇതി ശ്രീബ്രഹ്മാംഡേ മഹാപുരാണേ വായുപ്രോക്തേ പൂർവഭാഗേ ദ്വിതീയേഽനുഷംഗപാദേ

കാലസദ്ഭാവവർണനം നാമ ത്രയോദശോഽധ്യായ .. 13 ..

ഓം. P.R.IYER 4.3.2024

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണമ്/പൂർവഭാഗഃ/അധ്യായഃ_13&oldid=368752" ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്

9 മാർച് 2023 (തമേ) ദിനാങ്കേ 02:18 സമയേ അന്തിമപരിവർതനം ജാതമ്

പാഠഃ ക്രിയേടിവ കാ'മൻസ ഐട്രിബ്യൂശന/ശേയര-അലാഇക അഭിജ്ഞാപത്രസ്യ അന്തർഗതതയാ ഉപലബ്ധഃ അസ്തി; അന്യാഃ സംസ്ഥിത്യഃ അപി സന്തി . അധികം ജ്ഞാതുമ് അത്ര ഉപയോഗസ്യ സംസ്ഥിതിം പശ്യതു .